

Referat af fællesmøde i Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe tirsdag 23. januar 2018

Til stede: Dorte, Jane, Trine, Karen, Jens J., Carl Ejnar, Ivan, Per, Jens M., Kirsten, Kim, Emil, Dinos, Birgit og Jesper

Der var afbud fra Ida, Maria og Benedicte

Valg af ordstyrer og referent

Per blev valgt som ordstyrer. Jesper blev valgt til referent.

Godkendelse af referat fra møde 28/11-2017

Referatet blev godkendt (ingen indsigelser).

Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt.

Næste møde:

Onsdag 14/2 kl. 19 i grønt IDÉcenter.

Drikkevand, vandrensning – hvad skal man tro?

Diskussion i medierne om vandkvaliteten fra Bagsværd Vandværk havde givet anledning til dette punkt, der blev indledt med et oplæg af Kim, der er kemiingeniør, selvstændig, men p.t. løser opgaver som konsulent for Novafos (det vandselskab, der leverer vand til ni kommuner bl.a. Gladsaxe).

I store træk benyttes i Danmark grundvand til drikkevandsforsyningen. De store udfordringer for rent drikkevand er landbrug (sprøjtemidler etc.) og affaldsdepoter, men også industrier har gennem årene forurenet jord og grundvand på deres lokaliteter.

Udfordringerne ved Bagsværd Vandværk er især industrikemikalier, som er trængt ned i grundvandet. Derfor renses vandet via aktivt kul på Bagsværd Vandværk.

Kan man så have tillid til vandet efter rensningen? Efter Kims vurdering er der ingen grund til stor bekymring i det aktuelle tilfælde.

Politikken med at sikre rent grundvand kan man godt fastholde, men det kan diskuteres, om den kan fastholdes, da grundvandet forurenes (af tidligere udledninger, der siver ned) uanset hvad vi gør. Skaden er sket, men vi skal naturligvis forebygge forurening fremadrettet bedst muligt. Som grundvandet er blevet forurenet i Bagsværd vil det ske mange steder i landet - som tiden går. I Danmark har det været et principielt ønske om ikke at skulle rense vand, men det vil man blive nødt til at

slække på efter Kims vurdering. Ønsket om ikke at skulle rense har ikke mindst et økonomisk aspekt, da den nuværende vandforsyning, hvor vandet kun iltes, er relativt billig.

Tidligere blev let forurenede grundvand i Bagsværd udpumpet til Bagsværd Sø, nu kan man rense vand med aktivt kul, som iflg. Kim er en teknisk robust metode.

Carl Ejnar spurgte til hvordan der forhindres en glidebane med hensyn til at lade stå til med sprøjtemidler, når grundvandet alligevel renses (det vil jo bl.a. betyde, at man skal fortsætte i det uendelige med at rense – og meget andet rammes jo også).

Kim nævnte vigtigheden af at fastholde målsætningen om ikke at forurene grundvandet – bl.a. belært af den seneste diskussion om glyphosat, hvor selve aktivstoffet måske ikke er så farligt, men hvor nogle af hjælpestofferne i sprøjtemidlet kan være mere belastende og ender i grundvandet.

Trine nævnte, at kul renser for det meste, men at nogle chlorerede opløsningsmidler i et vist omfang kan passere. P.t. påbegyndes udskiftning af filtrene når 1/4 af grænseværdien for det problematiske stof er nået. Hvis man skifter filtrene hyppigere (hvert halve år) kan man få mængden ned under målegrænsen. Efter Trines opfattelse er der både politiske og sundhedsmæssigt hensyn. Trine var enig med Kim i, at man ikke bør være bekymret for den nuværende vandkvalitet i Bagsværd området men synes, at man med fordel kunne skifte filtrene hyppigere, så der ikke var målbart indhold af forurening i vandet. Merprisen pr. kubikmeter ved halvårligt skift af kulfiltrene skulle være så lav som 30 øre – hvilket er forsvindende i forhold til den samlede pris (efterskrift: forbrugernes pris alt inkl. er i 2018 kr. 47,59 pr. kubikmeter).

Jens M. har tidligere været involveret i godkendelsesprocedurer vedr. pesticider og kunne fortælle at meget måles, men medgav, at nedsivningen af pesticider er et truende problem.

Jesper nævnte, at det jo desværre næppe med 100% sikkerhed kan fastslås, at noget er helt ufarligt, fordi utallige kemiske stoffer kan vekselvirke og virke over en hel livstid på mennesker med forskellig arvemasse og følsomhed. Derfor er der grund til at være forsigtig.

Kim nævnte, at detektionsgrænsen tidligere har været brugt som grænseværdi, men at der er justeret i takt med, at de tekniske målinger er forbedrede, og at vi belastes fra mange sider hvoraf vandet p.t. ikke er det vigtigste. Luftforurening fra f.eks. brændeovne og dieselmotorer må formodes at være meget vigtigere. Det gælder om at holde den samlede påvirkning så lav som muligt, og i den forbindelse er det derfor en god ide at spise økologisk.

Trine nævnte, at det er oplevet, at grænseværdier skrider (omdefineres så større kemi-belastning reelt tillades), og at det er vigtigt at fastholde forsigtighedsprincippet. Kim var helt enig.

Drøftelsen mundede ud i, at Novafos og politikere må opfordres til at sørge for at kulfiltrene i Bagsværd Vandværk skiftes noget oftere.

Kim har videresendt et link, der giver adgang til en guldgrube af informationer om drikkevandsboringerne i Gladsaxe og andre steder. Prøv selv:

<http://data.geus.dk/JupiterWWW/index.jsp?redel=borequery>

Evaluering af julerierne 1. og 2. december.

Der var stor tilfredshed med forløbet af begge arrangementer. God deltagelse, god deltagelse i quizzen, der bibringer miljøviden etc. etc.

Ved juletræstændingen henviste Borgmesteren i sin afsluttende replik publikum til arrangementet i grønt IDÉcenter.

Planer for det nye år!

Foreløbig kan nævnes følgende aktiviteter:

Økohavebrugskursus i Bibliografen Bagsværd	April (tilmelding)
Grøn dag på genbrugsstationen	7/4
Årsmøde	9/5
Bekæmpelse af gyldenris i Radiomarken	Juni
Høslet, naturpleje m.v.	16/6
Bekæmpelse af gyldenris i Radiomarken	Juli/august
Gladsaxedag	25/8
Søens Dag	9/9
Æblepresning på Aldershvile Planteskole	8/9+9/9?
Fuglekasse-arrangement i Bibl.haven	Oktober
Jule-fuglefoder-arr. ved juletræstændingen	30/11
Julestue (julebukke, dekorationer etc.)	1/12

Kim omtalte hvilke overvejelser bestyrelsen har gjort sig på det mere overordnede plan. Typisk er der arbejdet med et tema hen imod Gladsaxedagen - sidste år Verdensmålene – nærmere bestemt mål 12 – ansvarligt forbrug og produktion.

I år vil det sandsynligvis blive verdensmålet vedr. klima, som kommer i fokus.

I den forbindelse er meteorolog Jesper Teilgaard spurgt om oplæg på møde, men i forhold til foreningens beskedne økonomi kan prisen antageligt være en forhindring (efterskrift: Det var den).

(Efterskrift: Kommunen har aftalt et arrangement med Jesper Teilgaard den 26 februar; nærmere følger).

Kim og Jesper har haft en dialog med en tidligere medarbejder i kommunen vedr. introduktion af Verdensmålene for små- og mellemstore virksomheder. Med inspiration derfra kan der måske holdes oplæg om, hvad foreninger kan gøre på området. I alt 20.000 personer skulle gøre aktiv/frivillig indsats i Gladsaxe, så der bør være et potentiale. Kim overvejede om årsmøde i Kulturen i Gladsaxe måske kunne være en anledning. (Efterskrift: Ivan har skrevet til Kulturen i Gladsaxes sekretariat og foreslået Kim som oplægsholder til årsmødet. Kulturen ønskede Jan Gintberg, så det er hård konkurrence).

Vedr. Verdensmålene håbes på samarbejde med kommunen, der i 2018 skal forsøge at integrere udvalgte verdensmål i kommunestrategien.

Kim nævnte strategien Vores Grønne Gladsaxe. Endnu har få meldt tilbage til Kim med input til strategien, så fristen blev forlænget til søndag 28/1.

Jesper supplerede med, at bestyrelsen har diskuteret hvordan Verdensmålene gøres letforståelige og konkrete for borgerne – der kan være flere veje dertil.

Nyt fra foreninger, råd og udvalg

Kim orienterede om at Det Grønne Råd har fået ny sammensætning, hvor de vigtigste ændringer er, at Trine Henriksen er blevet formand for rådet, og at Naturfredningsforeningen og Dansk Ornitologisk Forening nu som LA21 har to pladser i rådet. Endvidere deltager der nu kun politikere, som ønsker aktivt at være medlem.

Fra anden side har været fremført ønske om, at flere naturemner skal behandles i Det Grønne Råd og LA21 bestyrelsen har derfor peget på Carl Ejnar som suppleant for Kirsten, så én biolog mere løbende

orienteres om rådets tiltag. LA21 repræsenteres derefter af Kim – med suppleant Jesper - og Kirsten – nu med suppleant Carl Ejnar.

Drøftelserne om rådets fremtidige arbejde er næppe forbi. Der synes bl.a. et generelt ønske om at rådet skal involveres meget tidligt i de forskellige vurderinger, så rådets input kan indgå i de politiske overvejelser.

Per nævnte, at det i en anden kommune er rådets deltagere, der selv kan bringe punkter på dagsordenen. Det Grønne Råd har tidligere haft et dagsordensudvalg, hvor Kim var med, men det bliver ikke genetableret. Rådets medlemmer kan dog altid komme med forslag til dagsordenspunkter.

Nyt fra emnegrupperne

Biodiversitetsgruppen:

- Jesper nævnte, at der takket være initiativ af Benedicte og Kommunen er udsigt til et høstet-arrangement i Høje Gladsaxeparken i løbet af året.
- Gruppens tidligere ønske om naturpleje af et lille område er allerede gennemført af kommunen!
- I regi af Grønt Råd har Kim, Kirsten og Jesper været med på besigtigelser vedr. træplantningsplan for Aldershvileparken og projektet med opgradering af roforholdene i Bagsværd Sø (Billeder blev vist under det følgende punkt)

Gruppen Økohave og dyrehold

- Jens fortalte at der allerede er god tilslutning til dette års havekursus i Bibliografen. Det er over fire aftener og med oplæg af Jens de tre og Jesper den ene.
- Bogen Økologisk Have (af Jens Juhl og Sølva Falgren) er udkommet i 2. udgave – der er vokset ca. 50 sider i.f.t. den første.
- Et nyt hønsedyrdekursus overvejes og reparation af de mobile hønseshuse ("hønsesfræsere") er igangsat.

Om lokal natur og miljø i tekst og billeder

Jesper viste fotos af følgende emner:

- Julerierne
- Grønt Råds ekskursion til besigtigelse vedr. rostadion
- Mulig brug af eksterne faciliteter uden for alm. åbningstid
- Indsatser vedr. skoleprojektet den grønne Karavane og mobile hønseshuse
- Grønt Råds ekskursion vedr. træer i Aldershvile Slotspark
- Eksperimentariet - er der noget, der kan inspirere til formidling af Verdensmålene m.v.?

Eventuelt:

Jane spurgte hvor indsamlet plast behandles. KC mente at det var i Tyskland (efterskrift: Iflg. det oplyste sendes det netop til sortering på et anlæg i Tyskland. Oparbejdningen kan ske flere steder i verden, men skal leve op til bestemte vilkår).

KC fortalte kort om affaldsordningen. En vis efterbehandling/sortering synes (som nævnt netop) at finde sted vedr. plast sorteringen. Carl Ejnar tilføjede, at fejlsortering da ikke er den helt store katastrofe, selv om man naturligvis skal gøre sig umage.

Stadig færre husstande synes at modtage Gladsaxebladet. Iflg. det oplyste skyldes det færre ansatte i PostNord, der derved har vanskeligere ved at få bladet omdelt.

Karen foreslog igen en tur med indsamling af planter til urtesnapse. Tanken er en ekskursion i april måned og har været nævnt tidligere. Interesserede i at arrangere turen kan kontakte Karen.